

כב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעֹלָם וְהָיָה מִתְקַיִּים תְּמִיד בְּקִלְקוּלוֹ: **כג** וַיִּשְׁלַחְהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגֶּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם: **כד** וַיִּגְרֶשׁ אֶת כּוֹלֵל גַּם אֶת הַנוֹקְבָא כְּדִי לִסְיִיעַ לָהֶם בַּעֲבוּדָה וְהַתִּיקוֹן. וְהַנוֹקְבָא נִתְקַנְתָּ עַל יָדָם, שֶׁהִי נִפְגְּמָה בַּעֲוֹנָם הָאָדָם וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם לְגֶן עֵדֶן אֶת הַכְּרָבִים הֵם בְּצוּרַת אָדָם עִם כִּנְפִיָּים, וּפְנִיָּים שֶׁל תִּינוּקוֹת וְאֵת לֵהֵט הַחֶרֶב הַמַּתְהַפֶּכֶת וְקִלְיַת נֹגַהּ הַמַּתְהַפֶּכֶת מִמִּידָה לִּמִּידָה לִפִּי מַעֲשֵׂי הַתַּחֲתוֹנִים לְשֹׁמֵר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים הַשּׁוֹמְרִים הַמוֹנְעִים אֶת הַכְּנִיסָה לְנִשְׁמוֹת הָאֵל מִתְקַנְתָּ, כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאָכְלוּ מֵעֵץ הַחַיִּים וַיִּתְקַיֶּמוּ תְּמִיד בְּקִלְקוּל שִׁלָּהֶם: {ס}

דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, רֹאשִׁי תִּיבוֹת דַּע"ה. הַדַּע"ה הַנִּכְוָנָה שֶׁבָּאָדָם מִכְשִׁירָה וּמִזְכָּה אוֹתוֹ לְבִסּוֹף אֶל דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. וְהַשְׁמִירָה הִיא לְהַרְחִיק מִי שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ דַּע"ה, שֶׁהִרָא: לְשֹׁמֵר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, רֹאשִׁי תִּיבוֹת לִ"א דַּע"ה.

ד וְהָאָדָם יָרַע טִיפַת הַזֶּרַע נִמְשַׁכֶּת מִן הַמוֹחַ, שֶׁהוּא מִקּוֹם הַחֲכָמָה וְהַדַּע"ה אֶת תּוֹהַ אֲשֶׁתּוֹ אַחֵר הַחֲטָא וְגִזְרַת הַמִּיתָה הוֹצֵר אָדָם לְהַזְדוּגָה עִם חוּהַ לְקִיּוֹם הַמִּין. מֵאֲכִילַת עֵץ הַדַּע"ה נִצְרָה תַּאֲוֹת הַתִּשְׁמִישׁ, וְלִכֵּן הַתִּשְׁמִישׁ בְּלִשׁוֹן הַתּוֹרָה נִקְרָא יְדִיעָה וְתִהְיֶה וְתִלָּד אֶת קֵין מִלִּשׁוֹן קְנָאֵת הַנַּחֲשׁ, שֶׁעִיקָר עֲצֻמוֹתָיו שֶׁל קֵין הָיָה מִהַזְדוּמָה שֶׁל הַנַּחֲשׁ, וְהָאָדָם בְּטִיפַת הַזֶּרַע שֶׁלּוֹ נָתַן אֶת הַלְבוּשׁ בְּלִבְדּוֹ. קֵין בְּגִימָטְרִיָּה ע"ץ, וְזוֹהֶמֶת הַנַּחֲשׁ הוּא עֵץ הַמוֹת. וּמִהַנַּחֲשׁ אֱלֹקִים אַחֲרָיו. וְנִמְצָא שֶׁפָּרִי הַבֶּטֶן הָרִאשׁוֹן הָיָה מִצַּד הָרַע, בְּסוּד הַקְּלִיפָה קוֹדֶמֶת לִפְרִי. לִכֵּן קֵין מְשׁוֹרֵשׁ הַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִים כִּי נִטַּל מִזְדוּמָה הַנַּחֲשׁ וְתִאֲמַר קְנִינִי אִישׁ אֶת יְהוָה כֹּאִילוֹ קִנְיָה מִשְׁוֹה טוֹב וְהִיא הִיתָה שְׂמִיחָה בְּזֵה, כִּי עוֹד לֹא הִכִּירָה אֶת הַטֶּבַע הָרַע שֶׁל קֵין: **ב** וְתִסְפֹּף לָלֶדֶת כֶּשֶׁקֵין הָיָה קֵטֵן חוּהַ הַבִּינָה אֶת הַטֵּעוֹת שֶׁלָּהּ וְהִכִּירָה בְּרַע שֶׁל קֵין, וְהַתְּפִלָּה אֶל ה' בְּבִכּוּיֹת וְתַחֲנוּנִים שֶׁמַּעֲבִירָהּ הַחֹדֶשׁ לֹא יֵצֵא וּלְדֹד מִקְוִלָּה כְּמוֹ שִׁצָּא בְּתַחֲלִילָה אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל הוּא שׁוֹרֵשׁ הַחֲסִדִּים שֶׁעִיקָר יִצְרָתוֹ מִטִּיפַת הַזֶּרַע שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם. וְעַם כָּל זֶה הָבֵל לֹא הָיָה מִתּוֹקֵן לְגַמְרֵי כִּי הָיָה בּוֹ הַרְשִׁימוֹ שֶׁל זְדוּמָה הַנַּחֲשׁ. עַד שֶׁבָּא שֶׁתָּהִי בְּדַמּוֹתָיו שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלֹא הָיָה בּוֹ עֲרֹבָב עִם זְדוּמָה שֶׁל הַנַּחֲשׁ. וְלִכֵּן נִקְרָא שֶׁתָּהִי שְׂמִיחָה הַעוֹלָם וַיְהִי הָבֵל רֵעָה צֵאֵן הַצֵּאֵן מִצַּד הַחֲסִד וְקֵין הָיָה עֶבֶד אֲדָמָה וְעוֹבְדָה קִשָּׁה לִפִּי הַטֶּבַע וְהַשּׁוֹרֵשׁ הַקִּשָּׁה שֶׁלָּהּ: **ג** וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים רֹמֵז עַל הָרַע שֶׁל הַנַּחֲשׁ וַיָּבֵא קֵין מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה הִיתָה מִנְחָתוֹ זֶרַע פֶּשֶׁת מִכְּחִישׁ אֶת הַקֶּרֶקֶע, כִּי הוּא מִצַּד הַדִּין וְגוֹרֵם לַעֲצִירַת הַשֶּׁפַע אֶל הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא סוּד הַקֶּרֶקֶע. קֵין הָבִיא מִפְּרִי הָאֲדָמָה, וְלֹא מִפְּרִי הָעֵץ: **ד** וְהָבֵל הָבִיא מִרְמָז שֶׁהָבֵל הַקִּדִּים לְהִבְיָא מִנְחָתוֹ, וְקֵין הַמִּתֵּן עַד קֵץ יָמָיו. וְקֵין כִּפֵּר בְּה' וְלִכֵּן לֹא הָבִיא מִרְאשִׁית פְּרִי, כְּמִצְוַת הַבִּיכּוּרִים, אֲלֵא הָבִיא מִפְּרִי הָאֲדָמָה גַּם הוּא

מִבְּכֹרוֹת צֵאֵנוּ וּמִחֻלְבָּהֵן רִיבּוֹי הַחֲסִדִּים הַמִּתְקַיִּים אֶת הַגְּבוּרוֹת שֶׁל הַמַּלְכוּת וַיִּשְׁעֵה זֶה סוּד גִּילּוֹי הַרְצוֹן הָעֲלִיוֹן בִּשְׁעֵי אִוְרוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהִרָא הָבֵל וְקוֹרְבָנוּ שְׁנֵיהֶם כֹּשֵׁרִים יְהוָה אֵל הָבֵל וְאֵל מִנְחָתוֹ יִרְדָּה אֶשׁ מִהַשְׁמִים וְלִיחֻכָּה אֶת מִנְחָתוֹ שֶׁל הָבֵל: **ה** וְאֵל קֵין וְאֵל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה שֶׁקֵין וְקוֹרְבָנוּ שְׁנֵיהֶם לֹא כֹשֵׁרִים וַיִּחַר לְקֵין מְאֹד כִּי בְּכָל זֹאת הוּא הַבְּכוֹר וַיִּפְּלוּ פָּנָיו: **ו** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵל קֵין לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ: **ז** הֲלוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת אִם תַּעֲשֶׂה מַעֲשִׂיךָ תִּתְנַשֵּׂא עַל אַחֶיךָ כִּי אַתָּה הַבְּכוֹר. וְהָרִי קֵין הוּא מִהַגְּבוּרוֹת שֶׁלָּהֶם יֵשׁ עֲלֵיהֶם גְּבוּהָה מְאֹד כְּשִׁיתוּקְנוּ וְאִם לֹא תִיטִיב לִפְתָּח חֲטָאֵת רִבִּץ הַמִּין שֶׁל הַקּוֹרְבָנוֹת וְהַמַּעֲשִׂים עוֹלָה עַד הַמַּלְכוּת, וְשֶׁם פּוֹגְעִים בַּמִּקְטָר הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ עַל הַפֶּתַח שֶׁנִּקְרָא חֲטָאֵת, וְהוּא מוֹנֵעַ אֶת עֲלִיית הַמִּין, בְּסוּד הַרְבִּיצָה. זֶה הַפֶּתַח נִמְצָא בְּרַחֲלָה שֶׁהִיא בְּסוּף הַדְּרָגוֹת, וְלִכֵּן: לִפְתָּח חֲטָאֵת רִבִּץ, רֹאשִׁי תִּיבוֹת רַח"ל. וְשֶׁם רֹבֵץ הַחֲטָאֵת שְׂמוֹנֶה אֶת הַכְּנִיסָה אֶל הַמִּין הָעוֹלָם, וּמוֹנֵעַ אֶת הַיִּצִּיאוֹת אֶל הַמִּיד הַיּוֹרְדִים, וְלִכֵּן אֲנוּ קוֹבְעִים מִזְדוּמָה בְּפִתְחַת הַבֵּית וְאֵלֶיךָ תִּשׁוּקָתוֹ כֹּל תִּשְׁוִקָתוֹ שֶׁל הַמִּקְטָר לְקֵין וְלִזְרָעוֹ, כִּי קֵין מְשׁוֹרֵשׁ הַגְּבוּרוֹת שֶׁמֶשׁ יוֹנֵק מִהַמִּקְטָר וְאֵתָה תִּמְשָׁל בּוֹ אִם קֵין יִטִּיב אֶת הַמַּעֲשִׂים שֶׁלּוֹ הִיא יִכּוֹל לְשַׁלּוֹט עַל הַמִּקְטָר, בְּכּוֹחַ הַגְּבוּרוֹת שֶׁבּוֹקְעִים מִמֶּסְכִּים. וּמִקִּי"ן יִכּוֹל לְהַפּוֹךְ לְנִקְיִי. כְּמוֹ יִתְרוֹ שֶׁנִּקְרָא קִי"י, שֶׁהִיא מְשׁוֹרֵשׁ שֶׁל קֵין, וּמִשָּׁה שֶׁהִיא מְשׁוֹרֵשׁ שֶׁל הָבֵל גִּייר וְתִיקֵן אוֹתוֹ. מִזֶּה נִמְצָא כֹּאִילוֹ הָבֵל מִתְקַן אֶת קֵין, כְּמוֹ הַחֲסִד שֶׁעוֹשִׂים הַצְּדִיקִים אִפְּלִי עִם הַרְשָׁעִים: **ח** וַיֹּאמֶר קֵין אֵל הָבֵל אָחִיו וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה יֵשׁ שְׂדֵה טוֹב שֶׁבֶרֶךְ אוֹתוֹ ה', וְהוּא סוּד הַנוֹקְבָא דְקִדּוּשָׁה, שֶׁהִיא חֻקַּל תְּפוּחִין קְדִישִׁין. וְיֵשׁ שְׂדֵה אֲרוּרָה בְּסוּד הַנוֹקְבָא שֶׁל הַטּוֹמָאָה בְּסוּד הַנַּחֲשׁ, וּמִמֶּנּוּ קֵין נִטַּל אֶת כּוֹחוֹ לְהַתְּגַבֵּר עַל הָבֵל. קֵין וְהָבֵל חִלְקוּ בֵּינֵיהֶם אֶת הָעוֹלָם, קֵין לָקַח אֶת כָּל הָאָרֶץ וְהָבֵל לָקַח אֶת כָּל מַה שֶּׁמַּעַל הָאָרֶץ, שֶׁזֶה בַּעֲצֵם אוֹיֵר. וְקֵין אָמַר לְהָבֵל צֵא מִהַשְּׂדֵה שְׁלִי, וְהָבֵל אָמַר לְקֵין צֵא מִהַאֲוִיר שְׁלִי לְהִיטֵמֵן בְּקֶרֶקֶע וַיִּקְרָם קֵין אֵל הָבֵל אָחִיו וַיְהַרְגֵהוּ יִצְרָתוֹ שֶׁל הָבֵל

פרשת בְּרֵאשִׁית

עולה רביעי – נצח – בזכות משה רבינו

היה מצד הטוב, אלא שהיה מעורב בו קצת מזוהמת הנחש, שזה הרשימו של הנחש שנשאר ברחם של חוה, והיה צריך צער המיתה כדי שיפרד מהנחש, כי רק כך יתקן הבל לגמרי, ולכן הבורא הניח לקין שיהרוג את הבל, כדי שהנחש יטול את חלקו על ידי קין שנוצר מהזוהמה שלו, בסוד: מגלגלים חובה על ידי חייב.

אחרי שקין שמע: וְאַתָּה תִּמָּשׁ בוֹ, ואחרי שאלוקים דיבר איתו, מיד התגאה! בסוד: וישמן יש ון ויבט, ונכנס להתווכח עם הבל על דבר המנחות, ואחר כך על דבר התאומות, כי נולדה תאומה עם קין, ועם הבל נולדו שתי תאומות, וקין רצה את האחות היתרה של הבל, והם התחילו לריב, ובהתחלה הבל גבר על קין כי החסד מושל על הגבורה. אבל קין השתמש מיד באומנות הנחש שהוא לשון חלקה, וביקש מהבל שלא יהרוג אותו, והבל שהוא מצד החסד הניח לו מיד. כשקם קין מיד קפץ על הבל בכל כוחו ונשך אותו בכמה נשיכות עד שגרם למותו, כמו הנחש שנושך וממית.

ט וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל קַיִן אֵי שהתסלקו מקין אי של אדני, ונשאר דין, לדון את קין ולהפריע ממנו. ולכן נגזר עליו להיות נע ונד תהיה בארץ, כי נ"ע ונ"ד הם אותיות עוין דין, שהעוון שלו גרם להסתלקות אותיות אי שהם מיתוק הדין, ונשאר עם אותיות דין הרומזים על דין קשה ללא מיתוק. הבל אחיך ויאמר לא ידעתי הוסיף חטא על פשע, כאילו לא היתה בו דעת והטירוף גרם לו להרוג את הבל. השמר אחי אנכי ושוב מוסיף חטא על פשע, שמוכיח את הבורא שהבורא היה צריך להגן על הבל מפניו. ויאמר מה עשית אחר שקין הודה, אך בדבריו של קין היה ערבוב של הודאה עם תוכחה, כי הניצוצות הטובות שבקין מצד אדם הראשון הביאו אותו להודות ולהתנצל מצד אחד. והזוהמה של הנחש שממנה עיקר יצירתו, הביאה אותו להוכיח את הבורא קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה ומבקשים נקמה: יא ועתה ארור אתה מן האדמה והאדמה היתה בחלקו של קין שבחלקו היה עבודת האדמה, ובחלקו של הבל היה מרעה הבהמות. ועכשיו האדמה מקללת את קין והופכת לאויבת שלו. אשר פעתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידך: יב כי תעבד את האדמה לא תספ תת כחה כוחה של האדמה הוא סוד חסד וגבורה שלה – שהם שני זרועות, וב' פעמים י"ד גימטריה כ"ח. לך נע ונד תהיה בארץ: יג ויאמר קין אל יהוה גדול עוני מנשא שחטא במיד ולא בשוגג: יד הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתיר התחיל לשוב ולהאמין בהשגחת הבורא והייתי נע ונד בארץ והיה אותיות הוי"ה כל מציאי יהרגני: טו ויאמר לו יהוה אחר שקין נכנע, והודה והתחרט הבורא התמלא רחמים כלפי לכן כל הרג קין שבעתים יקם שינקמו ממנו בשבעה מיני פורענויות, לפי שהרג את הקין שהבורא ציוה לא להרוג וישם יהוה לכן אות לבלתי הכות אתו כל מציאו והיא אות ו' של השם הקדוש הרומזת אל מידת הרחמים, ואות זו הגנה על קין מפני ממלאך המוות, שהרי קין חי עד דור המבול, שבא המבול ושטפו, ולפי שנכנע לבורא התבטלה חצי מהגזרה שלו, והיא נע. אבל גזרת נד לא התבטלה: טז ויצא קין מלפני יהוה וישב בארץ נוד רומז על גזרת נ"ד בתוספת אות ו' הרומזת למיתוק קדמת עין מזרחית לעדן, לשם גלה אדם הראשון, כי אות ו' היא רוח מזרחית שבאה ממקום של מידת הרחמים. ושם קין הזדווג עם אשתו שהיא התאומה היתרה של הבל, שבאה לקין על ידי גזל, והתולדות שלו היו רעים כמותו שהרי הוא משורש הנחש. וכל תולדותיו רומזים אל הקטרוג, ואל הדין הקשה השולט על הרשעים שכולם משורשו של הנחש: יז וידע קין את אשתו ותלד את חנוך ויהי בנה עיר גימטריה פ"ר גימטריה מנצפ"ך. עיר אותיות יע"ר, והם ענין הגבלה בכוח הגבורה המגבילה ומצמצמת. שהעיר מגבילה בני אדם, והעיר מגביל חיות רעות. ויקרא שם העיר כשם בנו חנוך: יח ויולד לחנוך את עירד ועירד ילד את מחויאל ומחויאל ילד את מתושאל ומתושאל ילד את למך: